

Kitapların Asıl Adı

1. Temessükü'l-Ezyâl
min Sâdâtî'r-Ricâl
2. Nihâyetü'l-İktidâr
li'l-Evliyâi'l-Kibâr

Müellif

Mehmed Fevzî Efendi

Hazırlayan

Dr. Necati Günaydın

İç ve Kapak Tasarım

Berra Eslem
Talha Burak

İsbn

978-605-7562-53-1

Yayınevi Sertifika No

51260

Baskı Sayısı ve Tarihi

1. Baskı / Kasım 2024

Baskı

Lord Matbaa (Sertifika No: 45501)
Maltepe Mah. Davutpaşa Cd.
Emintaş San. Sit. no: 103/430
Topkapı - Zeytinburnu / İstanbul

**ŞAMİL
YAYINEVİ**

Mehmet Akif Mh. Senem Sok. No:2/A
Çekmeköy / İstanbul T: 0216 642 42 50

www.samilyayinevi.com.tr

Temessükü'l-Ezyâl

Nihâyetü'l-İktidâr

Tarikat Önderleri ve Kerâmetin Sınırları

Mehmed Fevzî Efendi

Hazırlayan: Dr. Necati Günaydın

İstanbul - 2024

İçindekiler

Önsöz / 7

Mehmed Fevzî Efendi'nin Hayatı ve Eserleri / 9

***

Birinci Kitap

Temessükü'l-Ezyâl min Sâdâti'r-Ricâl

1. Temessükü'l-Ezyâl ve İçeriği	19
2. Eserle İlgili Çalışmamız	20
Temessükü'l-Ezyâl min Sâdâti'r-Ricâl	23
Giriş.....	25
1. Şâh Muhammed Bahâeddin Nakşibend.....	27
2. Abdülkâdir-i Geylânî.....	35
3. Seyyid Ahmed er-Rifâî	46
4. Mevlânâ Celâleddîn-i Rûmî.....	52
5. Ebû'l-Hasen eş-Şâzelî	57
Temessükü'l-Ezyâl min Sâdâti'r-Ricâl Tıpkı Basım.....	92

İkinci Kitap

Nihâyetü'l-İktidâr li'l-Evliyâi'l-Kibâr

1. Nihâyetü'l-İktidâr ve İçeriği.....	95
2. Eserle İlgili Çalışmamız	96
Nihâyetü'l-İktidâr li'l-Evliyâi'l-Kibâr.....	97
Giriş.....	99
Mûcize, Kerâmet ve Sihrin Tarifleri.....	100
Mûcize.....	101
Kerâmet	101
Sihir.....	101
Münâcaat ve Tevessül.....	102
Konuya Giriş.....	103
Nihâyetü'l-İktidâr li'l-Evliyâi'l-Kibâr Tıpkı Basım.....	116

***

Kaynakça / 117

Önsöz

İslam coğrafyasında yüzyıllarca insanların manevi hayatını ihya etme çabası gösteren tarikatlar, benimsedikleri metodlara göre farklılık göstermişlerdir. Bu bağlamda Kâdiriyye, Rifâiyye (Rufâiyye), Şâzeliyye, Mevleviyye ve Nakşibendiyye gibi pek çok tarikat ortaya çıkmıştır.

İslam ümmeti manevî terbiye aldıkları bu tarikatlara, do-
layısıyla da kurucularına özel bir ilgi göstermişlerdir. Bu bağ-
lamda kurucu sûfilerin biyografilerine ve menkûbelerine dair
Arapça, Farsça ve Osmanlıca pek çok eser kaleme almışlardır.
Bunlardan bazıları tek bir sûfiye özel yazılmış iken, bazıları da
bir çok sûfiye bir arada yer vermektedir.

İşte bu tarz eser verenlerden biri de, Osmanlı son dönem
âlimleri içerisinde eserleriyle dikkat çeken Edirne Müftüsü
Mehmed Fevzî Efendi'dir (1826-1900).

O, *Temessükü'l-Ezyâl min Sâdâti'r-Ricâl* adlı Osmanlıca risa-
lesinde Şâh Muhammed Bahâeddin Nakşibend (ks), Abdülkâ-
dir-i Geylânî (ks), Seyyid Ahmed er-Rifâî (ks), Mevlânâ Celâled-
dîn-i Rûmî (ks), ve Ebü'l-Hasen eş-Şâzelî hazretlerinin hayatla-
rına ve menkûbelerine özlü bir şekilde yer vererek muhtasar
bir eser meydana getirmiştir. Biz bu çalışmamızda adı geçen
risaleyi günümüz Türkçesi ve tıpkıbasımı şeklinde hazırlaya-
rak okurların istifadesine sunmuş bulunmaktayız.

Çalışmamızda yer alan ikinci risale ise pek çok tartışmaya
konu olan “kerâmet” hakkındadır. Konu etrafında yapılan tar-
tışmalar pek çok ilim ehlinin kitaplarında konuya değinmesine

sebepler olduğu gibi, müstakil risaleler de kaleme alınmıştır. Yine Mehmed Fevzî Efendi bu âlimlerden biridir.

O, talep üzerine yazdığı *Nihâyetü'l-İktidâr li'l-Evliyâi'l-Kibâr* adlı Osmanlıca risalesinde, kerâmetin sınırını ve çeşitlerini inceleyerek kıymetli bilgilerin yer aldığı muhtasar bir risale yazmıştır. Biz aynı şekilde bu çalışmamızda da adı geçen risaleyi günümüz Türkçesi ve tıpkıbasımı şeklinde hazırlayarak ilim dünyasının istifadesine sunmuş bulunmaktayız.

Bu kıymetli çalışmaların yayınlanmasında emeği geçen başta Şamil Yayınevi sahibi Şamil Kömürcü bey olmak üzere, tüm yayınevi çalışanlarına, bu günlere gelmemde maddî manevî desteğini esirgemeyen anne ve babama, ilimlerinden istifade ettiğim tüm hocalarıma ve her zaman yanımda olan eşime ve biricik çocuklarıma teşekkürlerimi sunuyorum.

Çalışmamı bir kaç yıl önce ebedî âleme göç eden kıymetli üstadım Seyda Molla Reşid Efendi'nin aziz ruhuna atfediyorum.

Dr. Necati Günaydın

Kasım 2024

1. Mehmed Fevzî Efendi'nin Hayatı ve Eserleri

1.1.Hayatı

Mehmed Fevzî Efendi (1826-1900), Denizli'nin Tavas ilçesinde doğmuştur. Asıl adı Mehmed Ali, mahlası ise Fevzî'dir. Edirne'de yirmi yıl kadar müftülük yaptığı için daha çok "Edirne Müftüsü Fevzi Efendi" diye bilinmektedir. Babası Ahmed Şâkir Efendi olup, kendisi hakkında herhangi bir bilgiye rastlanmadığından, kendisinin kullandığı "Kureyşîzâde" lakabının kaynağı tespit edilememiştir. Hayatıyla ilgili bilgilerin önemli bir kısmı kendi eserlerine dayanır. Fevzi Efendi ilk tahsiline memleketinde Hâdimli Hacı Said Efendi'nin yanında başlamıştır. Daha sonra Manisa'ya giderek müftü Evliyâzâde Ali Rızâ Efendi'den ders almıştır. Ayrıca Erzincanlı Mehmed Efendi'den de ders okumuştur.¹

Manisa'da eğitim görürken 1840'ta hacca gitmek için yola çıkmış, yolculuğu esnasında bir süre kaldığı İzmir'de Balıkpazarı, İskenderiye'de Haseneyn camilerinde ders okutmuştur. Mekke'de bulunduğu 1841-1843 yılları arasında bir taraftan çeşitli dersler alırken bir yandan da tefsir ve menâsikü'l-hac okutmuştur. Nakşibendî şeyhi Abdullah Efendi en-Nakşibendî el-Hâlidî'ye intisap etmiştir.²

---

¹ Ömer Yılmaz, *Edirne Müftüsü Mehmed Fevzî Efendi*, s.41, Hikemiyat Yayınları, 2022, İstanbul; Mustafa İsmet Uzun, "Fevzi Efendi, Edirne Müftüsü", *DİA*, c.XII, s.506; Mustafa Sait Dönmez, "Kureyşîzâde Mehmed Fevzi Efendi'nin Türk Din Mûsikîsi'ne Katkıları", (Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, 2023), 13.

² Yılmaz, *a.g.e.*, s.49; Uzun, *a.md.*, c.XII, s.506; Dönmez, *a.g.e.*, 14.

Hac dönüşü Manisa'da eğitimini tamamlayıp icâzet aldıktan sonra İstanbul'a gitmiştir. 1847'de Edirne'ye dersiâm olarak tayin edilmiş, bir süre sonra ise müftülük görevine getirilmiştir. Eskicami'de yirmi yıl boyunca *Envârü't-Tenzîl*, *Şifâ-i Şerîf*, *Sahîh-i Buhârî*, *Mesnevî*, *Kasîdetü'l-Bürde* okutmuş, bir taraftan da eser telif etmeye başlamıştır.³

Üç medrese kurduğunu ifade eden Mehmed Fevzî Efendi, Edirne müftülüğü görevinden kendisini çekemeyenlerin dedikoduları yüzünden azledildiğini (1864) söylemiştir. Kısa bir süre İstanbul'da kaldıktan sonra, kendisine Antalya niyâbeti görevi verilmiş ve memuriyet hayatı tekrar başlamıştır.⁴

1868'de İstanbul'a döndüğü tahmin edilen Mehmed Fevzî Efendi, bir süre sonra Filibe'ye nâib olarak tayin edilmiş ve burada Nakşibendî-Hâlidî şeyhlerinden Ali Efendi'ye intisap etmiştir.⁵

1877'de Ankara nâibi olmuş; ardından Halep, Kudüs, Kayseri ve Bitlis'te de görevde bulunmuştur. 1305'te (1887-88) "Medine mollası" pâyesiyle Medine, iki yıl sonra Balıkesir, ardından da Edirne niyâbeti görevine tayin edilmiştir. Görevli bulunduğu yerlerdeki öğretim faaliyetlerine de katılmış ve Rumeli kazaskerliğine kadar yükselmiştir. 28 Rebûlâhîr 1318'de (25 Ağustos 1900) İstanbul Karagümrük'teki evinde vefat etmiştir. Mezarı Fâtih Camii hazîresinde bulunmaktadır.⁶

³ Yılmaz, *a.g.e.*, s.58; Uzun, *a.md.*, c.XII, s.506; Dönmez, *a.g.e.*, 14.

⁴ Yılmaz, *a.g.e.*, s.59; Uzun, *a.md.*, c.XII, s.506; Dönmez, *a.g.e.*, 14.

⁵ Yılmaz, *a.g.e.*, s.49; Uzun, *a.md.*, c.XII, s.506; Dönmez, *a.g.e.*, 14.

⁶ Yılmaz, *a.g.e.*, s.64; Uzun, *a.md.*, c.XII, s.506; Dönmez, *a.g.e.*, 14.

1.2. Eserleri

Mehmed Fevzi Efendi'nin, üçü yazma olmak üzere yetmiş altı eseri bulunmaktadır⁷ Onun bu eserlerini şöyle gruplandırmak mümkündür:

1.2.1.Arap Diline Dair Eserleri

1. *Fethu'l-gınâ fi şerhi'l-Binâ* (İstanbul 1307).
2. *Miftâhu'l-merâm fi ta'rîfi ahvâli'l-keleme ve'l-keâm* (İstanbul 1306).
3. *Teşvîku's-sıbyân* (İstanbul 1867).
4. *Tuhfe-i Fevzî Nâm Lugat-ı Arabiyye-i Manzûme* (İstanbul 1306).⁸

1.2.2.Tefsire Dair Eserleri

1. *Tefrîcü'l-kalak fi tefsîri sûreti'l-Felak* (İstanbul 1285).
2. *Kudsiyyü'l-irfân fi tefsîri sûreti'n-Necm mine'l-Kur'ân* (İstanbul 1304).
3. *Tesyîrü'l-fülk fi tefsîri sûreti'l-Mülk* (İstanbul 1307).
4. *Kudsiyyü'l-ferah fi tefsîri sûreti Elemneşrah* (İstanbul, ts.).
5. *Mesîrü'l-halâs fi tefsîri sûreti'l-İhlâs* (İstanbul 1309).
6. *el-Havâssü'n-nâfia fi tefsîri sûreti'l-Vâkıa* (Türkçe, İstanbul 1313).
7. *Nücümü'l-ihtidâ fi rücûmi'l-a'dâ* (İstanbul 1315 [?]).
8. *el-Ünsü'l-ma'nevî fi şerhi Kudsi'l-mesnevî* (İstanbul 1300).⁹

---

⁷ Yılmaz, a.g.e., s.121.

⁸ Yılmaz, a.g.e., s.150; Uzun, a.md., c.XII, s.506; Dönmez, a.g.e., 14.

⁹ Yılmaz, a.g.e., s.130.

1.2.3.Kelâma Dair Eserleri

1. *el-Cemâlü'd-deyyânî 'ale'l-Celâli'd-Devvânî* (İstanbul, ts.).
2. *Kenzü'l-ferâ'id fî şerhi'r-risâleti'l-'Adudiyye mine'l-'Akâ'id* (İstanbul 1305).¹⁰

1.2.4.İbadetlerle Dair Eserleri

1. *Rûhu's-salât* (İstanbul 1318).
2. *Câmiu's-salavât* (İstanbul 1308 [?]).
3. *İyânü'l-mesâlik fî beyânî'l-menâsik* (İstanbul 1307, 2. baskı).
4. *Hedîyyetü's-sulehâ* (İstanbul, ts.).
5. *İbtihâl* (baskı yeri yok, 1307).
6. *Hazînetü'l-hutabâ'* (İstanbul 1294).
7. *İsbâtü'l-muhassenât li-tilâveti mevliidi seyyidi's-sâdât* (İstanbul [?] 1314).¹¹

1.2.5.Ahlâkla Dair Eserleri

1. *Hadâik-ı Hamîdiyye Nâm Ahlâk Risâlesi*. Sade bir Türkçe ile kaleme alınan bu yedi varaklık risâlenin bir nüshası İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi'ndedir (TY, nr. 4187).
2. *İhtârü'l-ahyâr*.
3. *Üssü'l-intizâm*.
4. *Tesliyetü'l-mahsûdîn*.
5. *Mevhibetü'l-vehhâb fî ta'birâti'l-ekâb ve münâcâti rab-bi'l-erbâb* (İstanbul 1314).
6. *Vesîle-i Saâdet-Ta'birât-ı Hasene-i Esmâ-i İlâhiyye ve'n-ne-beviyye* (baskı yeri ve tarihi yok).¹²

¹⁰ Yılmaz, *a.g.e.*, s.138; Uzun, *a.md.*, c.XII, s.506; Dönmez, *a.g.e.*, 14.

¹¹ Yılmaz, *a.g.e.*, s.140; Uzun, *a.md.*, c.XII, s.506; Dönmez, *a.g.e.*, 14.

¹² Yılmaz, *a.g.e.*, s.145; Uzun, *a.md.*, c.XII, s.506; Dönmez, *a.g.e.*, 14.

1.2.6. Tasavvufa Dair Eserleri

1. *Aynü'l-hakîka fî râbitati't-tarîka* (baskı yeri ve tarihi yok).
2. *Nihâyetü'l-iktidâr li'l-evliyâi'l-kibâr* (baskı yeri ve tarihi yok).
3. *Tahrîrü'l-murâd fî (li) def'i't-ta'n ve'l-fesâd* (Balıkesir 1306).¹³
4. *et-Tefrîd fî tercemeti't-Tecrîd* (İstanbul 1285).
5. *Temessükü'l-ezyâl min sâdâtî'r-ricâl* (İstanbul, ts.).¹⁴

1.2.7. Mantığa Dair Eserleri

1. *Seyfü'l-gullâb 'alâ Muğni't-tullâb* (İstanbul 1284).
2. *Hulâsatü'l-mîzân* (İstanbul 1307).
3. *Fethu'r-râci fî şerh-i isagocî*¹⁵

1.2.8. Siyaset Bilimiyle İlgili Eserleri

1. *Hakikatü'l-hürriyye* (baskı yeri ve tarihi yok).
2. *Tezkîr-i Diyânet ve Tenkîr-i Hyânet* (Halep 1295).
3. *Seyfü'l-cihâd fî nasri'l-ibâd* (İstanbul 1294).
4. *Zübdetü'l-âsâr ve umdetü'l-efkâr* (son beş eserin üzerinde baskı yeri ve tarihi yoktur).
5. *en-Nesâyihu'l-Fevziyye fî'l-ed'iye ve'l-medâyihî's-seniyye*.¹⁶

¹³ Tarafımızdan (Günümüz Türkçesi – Çeviriyazım – Tıpkıbasım şeklinde) yayınlanmıştır. Bkz. *Tahrîrü'l-murâd li def'i't-ta'n ve'l-fesâd/İbnü'l-Arabî Müdafaaası*, Mehmed Fevzî Efendi, haz. Necati Günaydın, İBER Yayınları, 2024 / İstanbul.

¹⁴ Yılmaz, a.g.e., s.126; Uzun, a.md., c.XII, s.506; Dönmez, a.g.e., 14.

¹⁵ Yılmaz, a.g.e., s.153; Uzun, a.md., c.XII, s.506; Dönmez, a.g.e., 14.

¹⁶ Yılmaz, a.g.e., s.155; Uzun, a.md., c.XII, s.506; Dönmez, a.g.e., 14.

1.2.9.Edebî Eserleri

1.2.9.1. Arapça

1. *Kasîde-i Medeniyye* (el-Kasîdetü'l-Medeniyye, İstanbul 1307).
2. *el-Hasîdetü'n-nebeviyye fî şerhi'l-Kasîdeti'l-Medeniyye* (İstanbul 1307).
3. *Kasîde-i 'Ulyâ* (el-Kasîdetü'l-'ulyâ, baskı yeri ve tarihi yok).
4. *Garîsetü't-tûbâ şerhu'l-Kasîdeti'l-'ulyâ* (İstanbul 1292).
5. *Miftâhu'n-necât* (İstanbul 1284).
6. *Kudsiyyü'l-kelâm fî mevlidi'n-nebî 'aleyhi's-selâm*. Manzum bir mevliddir.
7. *Kudsiyyü'l-minhâc fî icmâli bahsi'l-mi'râc*.
8. *Fethu'l-verde şerhu'l-Bürde*. Fevzi Efendi'nin basıldığını bildirdiği eserin bir nüshası Millet Kütüphanesi'ndedir (Ali Emîrî, Şer'îyye, nr. 1331).
9. *el-'Atıyyetü'l-kuddûsiyye 'ale'l-Kasîdeti'l-kudsiyye*. Müellifin basıldığını bildirdiği bu eserin 1297 (1880) yılında istinsah edilen bir nüshası İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi'ndedir (AY, nr. 4893).
10. *Kasîde-i Kudsiyye* (el-Kasîdetü'l-kudsiyye, İstanbul 1307).¹⁷

1.2.9.2.Farsça

1. *Kudsü'l-mesnevî*
2. *Bülbülistân* (İstanbul 1310).¹⁸

¹⁷ Yılmaz, *a.g.e.*, s.159; Uzun, *a.md.*, c.XII, s.506; Dönmez, *a.g.e.*, 14.

¹⁸ Yılmaz, *a.g.e.*, s.160; Uzun, *a.md.*, c.XII, s.506; Dönmez, *a.g.e.*, 14.

1.2.9.3. Türkçe

1. *Divan*. Müellifin basıldığını bildirdiği bu eser elde edilememiştir.
2. *Müntehabât-ı Dîvân-ı Fevzî* (baskı yeri ve tarihi yok).
3. *et-Tevessülâtü'l-Fevziyye fi'n-nuûti'n nebeviyye* (baskı yeri yok, 1303).
4. *Hediyye-i Fevzî* (baskı yeri ve tarihi yok).
5. *Mecmûatü't-tercîât*.
6. *Tercî-i Bend* (baskı yeri ve tarihi yok).
7. *Kudsiyyetü'l-ahbâr fi mevlidi Ahmedî'l-muhtâr* (baskı yeri ve tarihi yok).
8. *İcmâlü'l-keîâm fi mevlidi'n-nebî aleyhi's-selâm* (İstanbul 1310).
9. *Kudsiyyü's-sirâc fi nazmi'l-mi'râc* (baskı yeri ve tarihi yok).
10. *Envârü'l-kevâkib fi leyleti'r-Regâib* (İstanbul 1316).
11. *Kevâib-i Şî'r ü İnşâ* (İstanbul 1287).¹⁹

1.2.10. Çeşitli Alanlara Dair Eserler

1. *Mihekkü'z-zeheb fi tecribeti müddei'l-ilm ve'l-edeb* (baskı yeri ve tarihi yok).
2. *Fihristü'l-âsâr'ı* (baskı yeri ve tarihi yok)
3. *Lem'u'l-fevâid fi ta'rifâti'l-ulûm ve'l-kavâid* (baskı yeri ve tarihi yok)
4. *Nüzhetü's-Sâcidîn fi hudmeti Zeyni'l-Âbidîn*²⁰

¹⁹ Yılmaz, *a.g.e.*, s.159; Uzun, *a.md.*, c.XII, s.506; Dönmez, *a.g.e.*, 14.

²⁰ Yılmaz, *a.g.e.*, s.177; Uzun, *a.md.*, c.XII, s.506; Dönmez, *a.g.e.*, 14.

Ayrıca Fevzi Efendi'nin basıldıklarını bildirdiği diğer eserleri de şunlardır: *el-Feyzû'l-cârî fî ta'rîfî'l-Beyzâvî ve'l-Buhârî* (baskı yeri ve tarihi yok). *Dürerü'l-bihâr*, *el-Yevâkît ve'l-cevâhir Tercümesi*²¹, *Revâyihu'l-fevâyah fî senâyihi'l-medâyah* (manzum), *Şerhu'l-Kasîdeti'l-kâfiye li-Hazreti Ali kerremallahu vecheh*, *Tanzîrû'l-Mesnevî*, *Tenvîrû'l-ma'nevî Tanzîrû'l-Mesnevî* (Farsça), *Tehzîb fî şerhi evâ'ili't-Tehzîb*, *Sünûhât-ı Kudsiyye*.²²

***

²¹ Bu eserin matbu nüshasına ulaşamadık, fakat yazma nüshasının birinci cildini tespit ettik. Bkz. Millet Kütüphanesi, Ali Emiri Şeriyeye Koleksiyonu, no: 1189 şeklinde yer alan yazma eser bilgilerinde eserin ismi "*Mecmu'atü'l-mefâhir fî Tercemeti'l-Yevâkît ve'l-Cevâhir fî Beyânî Akâ'idi'l-Ekâbir*" olarak geçse de doğrusu eserde de belirtildiği üzere "*Mecme'ü'l-mefâhir fî Tercemeti'l-Yevâkît ve'l-Cevâhir fî Beyânî Akâ'idi'l-Ekâbir*" şeklindedir.

²² Uzun, *a.md.*, c.XII, s.506; Dönmez, *a.g.e.*, 14.

Birinci Kitap

Tarikat Önderlerinin
Hayatları ve Kerâmetleri

Temessükü'l-Ezyâl min Sâdâtir-Ricâl

Mehmed Fevzî Efendi

Kaynakça

- Cebeciođlu, Ethem, *Tasavvuf Terimleri ve Deyimleri Sözlüğü*, Ağaç Kitabevi Yayınları, İstanbul, 2009.
- Çağlar, Abdulkerim, Kureyşizâde El-Hâc Mehmed Fevzi Efendi'nin 'Nihâyetü'l-İktidar li'l-Evliyâi'l-Kibâr' Risâlesi: İnceleme ve Transkripsiyon, *Kafkas Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, Yıl 2023, Sayı 10-19, ss. 252-269.
- el-Aclûnî, Ebû'l-Fidâ İsmâîl b. Muhammed b. Abdilhâdî el-Cerrâhî, *Keşfü'l-hafâ' ve müzîlül-ibâs 'amme'stehere mine'l-ehâdis 'alâ elsineti'n-nâs*, I-V, thk. Abdülhamîd b. Ahmed, el-Mektebetü'l-Âsriyye, Beyrût, 2000.
- el-Câmî, Nürüddîn Abdurrahmân b. Nizâmiddîn Ahmed b. Muhammed, *Nefahâtü'l-Üns/Evliyâ Menkıbeleri*, Tercüme ve Şerh: Lâmiû Çelebi, haz. Süleyman Uludağ ve Mustafa Kara, İstanbul: Marifet Yayınları, 1998.
- el-İsfahânî, Ebû Nuaym Ahmed b. Abdillâh b. İshâk, *Hilyetü'l-evliyâ' ve tabakâtü'l-asfyâ'*, I-X. Mısır: Matbaatü's-Saâde, 1974. Dönmez, Mustafa Sait, "Kureyşizâde Mehmed Fevzi Efendi'nin Türk Din Mûsikîsi'ne Katkıları" (Yüksek Lisans Tezi), Ankara Üniversitesi, 2023.
- es-Sehâvî, Ebû'l-Hayr Şemsüddîn Muhammed b. Abdirrahmân b. Muhammed, *el-Makâsîdü'l-hasene fî beyâni keşîrin mine'l-ehâdisi'l-müştehire 'ale'l-elsine*, thk. Muhammed. Osman el-Huşî, Dârü'l-Kitâbi'l-Arabî, Beyrut, 1985.
- Günaydın, Necati, *Tahrîrül-murâd li def'i't-ta'n ve'l fesâd/İbnü'l-Arabî Müdafaası*, Mehmed Fevzi Efendi, İBER Yayınları, 2024 / İstanbul.
- Mehmed Fevzi Efendi, *Tahrîrül-murâd li def'i't-ta'n ve'l-fesâd*, Balıkesir, Balıkesir Vilâyet Matbaası, 1886.

Özköse, Kadir, v.dğr., *Tasavvuf*, Grafiker Yayınları, Ankara, 2028.
Şimşek, Selami, *Tasavvuf Edebiyatı Terimleri Sözlüğü*, Litera
Yayıncılık, İstanbul, 2017.

Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi

Altuntaş, Hayrani, “Dehriyye”.

Baktır, Mustafa, “Azîmet”.

Ceyhan, Semih, “Rind>Zühd”.

_____ “Tecrîd”.

_____ “Vârid”.

Dönmez, İbrahim Kâfi, “Ruhsat”.

Günay, Hacı Mehmet, “Rebîülevvel”.

Karaismailoğlu, Adnan, “Acem”.

Öz, Mustafa, “Râfizîler”.

Özel, Ahmet Murat, “Şâzelî”.

Özerverli, M. Sait, “İstidrâc >Hârikulâde”.

Tahralı, Mustafa, “Ahmed er-Rifâî”.

Tosun, Necdet, “Sır”.

Uludağ, Süleyman, “Abdülkâdir-i Geylânî”.

_____ “Abdal”.

_____ “Hankah”.

_____ “Ricâlü'l-gayb”.

Uzun, Mustafa İsmet, “Fevzi Efendi, Edirne Müftüsü”.

Yusuf Şevki, Yavuz, “Bezm-i elest”.

_____ “Te vessül”.

Yiğit, İsmail, “Ribât”.

Yılmaz, Ömer, *Edirne Müftüsü Mehmed Fevzî Efendi*, Hikemiyat
Yayıncılık, 2022, İstanbul.

